

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้สรุปผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และส่วนงานที่รับผิดชอบ/ที่มารับบริการ โดยใช้สถิติร้อยละ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นประชาชน คิดเป็นร้อยละ 83.40 มีอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.50 อายุมากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.60 มีระดับการศึกษาประถม คิดเป็นร้อยละ 35.80 และส่วนใหญ่ เป็นส่วนงานที่รับผิดชอบ/ที่มารับบริการส่วน โยธา คิดเป็นร้อยละ 58.50
2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.64$) และด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.51$) และเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.34$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.33$) ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ($\bar{X} = 4.15$) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

2.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ โดยสรุปข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการตรากฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตำบลที่ถูกต้องเป็นธรรม และเสมอภาคอันเอื้อต่อการควบคุมและพัฒนา การบังคับใช้ทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.64$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ พนักงานส่วนตำบล/เจ้าหน้าที่ใน องค์การบริหารส่วนตำบลมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บริการกับประชาชนอย่างเต็มความสามารถโดยไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.36$)

2.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยสรุปข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้มีคุณธรรมสูง บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้เสมอ ($\bar{X} = 4.48$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความตระหนักในหน้าที่ของตน ในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนมุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์แก่ส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมาประชุมอย่างสม่ำเสมอพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไป ตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมและถูกต้องตามกฎหมายเสมอ ($\bar{X} = 4.21$)

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยสรุปข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชน/องค์กรเอกชนสามารถเข้าตรวจสอบและขอรับเอกสารการดำเนินงานได้อย่างเปิดเผย ($\bar{X} = 4.47$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีระบบเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานของท้องถิ่นให้ประชาชนทราบเสมอ โดยการปิดประกาศ พิมพ์เอกสารแจกจ่าย ($\bar{X} = 4.16$)

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยสรุปข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชน/องค์กรเอกชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.75$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจหรือโครงการที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.53$)

องค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 4.73$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารและพนักงาน ปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกต่อหน้าที่ สังคม ประชาชนพละประเทศชาติ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการและส่วนรวมเป็นสำคัญเสมอ ($\bar{X} = 3.69$)

2.6 ด้านความคุ้มค่า โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสรุปข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่มุ่งให้เกิดการประหยัดหากสามารถต่อรองราคากับผู้รับจ้างให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ก็จะทำให้ อบต. มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้นและทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น ($\bar{X} = 4.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำทะเบียนการประ โยชน์ของครุภัณฑ์ให้เป็น ไปอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 3.66$)

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ประชาชนและข้าราชการ/พนักงาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และยังพบว่าทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ส่วนด้านหลักความคุ้มค่านั้นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งยังมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม พบว่า ประชาชนและข้าราชการ/พนักงาน มีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการจัดประชุมสัมมนาระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง เพื่อจะได้รับทราบปัญหาพร้อมกัน (ความถี่ 45) ควรมีการจัดกิจกรรมประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งอย่างสม่ำเสมอ (ความถี่ 32) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน (ความถี่ 28) ควรมีการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้งบประมาณอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อใช้แจ้งแนวทางการพัฒนา (ความถี่ 23) และควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาคำคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน มีข้ออภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักนิติธรรม และเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์กรอย่างชัดเจน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง ให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งด้านๆต่างอย่างเปิดกว้าง รวมถึงการร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง สอดคล้องกับ วาสนา ธรรมจักร (2550 : 59-64) ได้ศึกษา การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนและข้าราชการ/พนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชน/องค์กรเอกชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากกว่าทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านขององค์การบริหารส่วนตำบลในการแก้ปัญหาในชุมชน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานและตรวจสอบ การจัดซื้อจัดจ้าง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ เป็นต้น สอดคล้องกับ พันธุ์ชัย วัฒนชัย (2545 : ออนไลน์) ซึ่งกล่าว

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาคมหมู่บ้านเสนอปัญหา ความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแนวทางการจัดการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี จะต้องทำประชาพิจารณ์แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปี ก่อนประกาศใช้องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านการอนุมัติแล้ว ตัดประกาศให้ประชาชนโดยได้รับทราบอย่างทั่วถึง เข้าร่วมรับฟังการประชุมพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าสอดคล้องกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือไม่ เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้าง คณะละไม่น้อยกว่า 2 คน ในทุกโครงการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานราชการท้องถิ่น พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 (ฉบับที่ 3-5) พ.ศ. 2541 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2547 (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553 การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กร โดยสามารถขอเอกสารข้อมูลที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ภาควินิยมติวิทยพันธ์ (2546 : 54) ได้ศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคงบึง อำเภोजันตะคาม จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม นั้นองค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลายกิจกรรม

1.2 ด้านความคุ้มค่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนและข้าราชการ/พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยเอง อำเภอมืองมหาสารคาม มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่ มุ่งให้เกิดการประหยัดหากสามารถต่อรองราคากับผู้รับจ้าง ให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ก็จะทำให้ อบต. มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการใน โครงการอื่นเพิ่มขึ้นและทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น อยู่ในระดับมากกว่าทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยเอง ใช้หลักความคุ้มค่าในการดำเนินงาน เน้นประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยใช้ทรัพยากรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน สอดคล้องกับ ภาควินิยมติวิทยพันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคงบึง อำเภोजันตะคาม จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ด้านความคุ้มค่า องค์การบริหารส่วนตำบลคงบึงจัดซื้อจัดจ้างต่ำกว่าราคากลางที่ตั้งไว้ มีระบบการตรวจสอบการใช้งบประมาณ เปิดโอกาสให้

ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า หลักความคุ้มค่าขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ อบต. มีการประกาศกำหนดเวลาแล้วเสร็จในการบริการให้ประชาชนผู้ใช้บริการทราบ และ อบต. ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้างโดยมุ่งเน้นให้เกิดการประหยัดงบประมาณและยังสอดคล้องกับ พันธุ์ชัย วัฒนชัย (2545 : ออนไลน์) กล่าวว่า กรมการปกครองได้ดำเนินการสร้างธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบลโดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรับฟังการประชุมพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าสอดคล้องกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือไม่ และเข้าร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้าง คณะละไม่น้อยกว่า 2 คน ในทุกโครงการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานราชการท้องถิ่น พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 (ฉบับที่ 3-5) พ.ศ. 2541 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2547 (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ พบว่าประชาชนและข้าราชการ/พนักงาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการ มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และยังพบว่าทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ส่วนด้านหลักความคุ้มค่านั้นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งยังมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนกับข้าราชการ/พนักงาน ล้วนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต. เป็นอย่างดี ส่งผลชุมชนเกิดการพัฒนาจากการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ แต่มีประชาชนบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจระบบการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลดีพอจึงทำให้เกิดความเข้าใจ และความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทำให้ในด้านหลักความคุ้มค่าดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับ สมบัติ ภูศรีฤทธิ์ (2553 : 98-99) ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของ

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม พบว่า ประชาชนและข้าราชการ/พนักงาน มีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม คือ ควรมีการจัดประชุมสัมมนาระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง เพื่อจะได้รับทราบปัญหาพร้อมกัน ควรมีการจัดกิจกรรมประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ควรมีการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่สำหรับประชาชนและเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ สมบัติ ภูศรีฤทธิ์ (2553 : 98-99) ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย พบว่า ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมทุกด้าน ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ควรประสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทุกช่องทาง และควรรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนก่อนดำเนินงาน ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนนั้นได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจการสาธารณะของท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยความต้องการของประชาชนสะท้อนถึงการบริหารกิจการสาธารณะในท้องถิ่นที่เกิดประโยชน์ต่อประชาชนเพียงใด องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่สามารถผูกขาดรวมอำนาจทางการเมืองไว้กับผู้บริหารได้อีกต่อไป หากแต่จำเป็นต้องเปิดกว้าง เพื่อให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมไปและเข้าไปมีส่วนในการคิดและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

ในการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม ในครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะแก่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง เพื่อนำไปปฏิบัติให้ประโยชน์แก่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง ดังนี้

1.1 ควรมีการจัดประชุมสัมมนาระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง เพื่อจะได้รับทราบปัญหาพร้อมกัน

1.2 ควรมีการจัดกิจกรรมประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งอย่างสม่ำเสมอ

1.3 ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

1.4 ควรมีการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้งานงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา

1.5 ควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่สำหรับประชาชนและเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

1.6 ควรมีการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบที่ได้รับรางวัล หรือได้รับการประกาศเกียรติคุณ เช่น รางวัลองค์การบริหารส่วนตำบลดีเด่น แล้วนำรูปแบบนั้น ๆ มาทดลองกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง แล้วสรุปผลเพื่อให้ได้รูปแบบและวิธีการบริหารจัดการที่เหมาะสมนำมาปรับใช้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในคราวต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในคราวต่อไป ปรากฏดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมืองมหาสารคาม

2.2 ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น